

TEMA 3: LA FUNCIO SIMBOLICA

Els científics de l'Institut d'Investigació de Primats han pogut observar el procés real mitjançant el qual es difonen innovacions de conducta d'individu a individu, i com arriben a formar part de la cultura de la bandada, independentment de la transmissió genètica.

Per atreure els micos a la costa i observar-los més fàcilment es van disposar alguns moniatos a la platja. Un dia, una femella jove va començar a rentar l'arena dels moniatos submergint-los en un petit rierol que corria a través de la platja. Aquesta conducta de rentat es va estendre a tot el grup i substituï a poc a poc el costum de fregar-los. Nou anys més tard, del vuitanta al noranta per cent dels animals, rentaven els moniatos, uns al mar i altres al rierol. Quan es va escampar blat sobre la platja, els micos de Koshima passaven al principi molt de temps separant els grans de l'arena. Tanmateix, ben aviat, la mateixa femella jove va inventar un procés per separar l'arena del blat, i aquesta conducta fou adquirida per la resta de membres. El procés consistia a submergir el blat en l'aigua: el blat sura i l'arena se'n va al fons.

M.HARRIS, *Antropologia cultural*

És obvi que el món de l'ésser humà no constitueix una excepció d'aquestes lleis biològiques que governen la vida de tots els altres organismes. No obstant això, en el món de l'ésser humà trobam una característica nova que sembla constituir la marca distintiva de la seva vida. El seu cercle funcional no solament s'ha ampliat quantitativament sinó que també ha sofert un canvi qualitatiu. L'home ha descobert un nou mètode per adaptar-se al seu ambient. Entre el sistema receptor i efector, que es troben en totes les espècies animals, hi trobam com a baula intermèdia alguna cosa que podem assenyalar com a sistema "simbòlic". Aquesta nova adquisició transforma la totalitat de la vida humana.

ERNST CASSIRER
Antropologia filosòfica

L'ésser humà ja no viu només en un pur univers físic, sinó en un univers simbòlic. El llenguatge, el mite, l'art i la religió constitueixen part d'aquest univers, formen els diversos fils que teixeixen la xarxa simbòlica, l'entramat complex de l'espècie humana. En comptes de tractar amb les coses mateixes, en cert sentit l'ésser humà conversa constantment amb sí mateix. S'ha envoltat en formes lingüístiques, en imatges artístiques, en símbols mítics o en ritus religiosos, de manera que no pot veure o conèixer res, sinó a través de la interposició d'aquest medi artificial. Per tant, en comptes de definir l'humà com animal racional, el definirem com animal simbòlic. D'aquesta manera podem designar la seva diferència específica i podem comprendre el nou camí obert a l'ésser humà: el camí de la civilització.

E.CASSIRER, *Antropologia filosòfica*

Un cop dominat el llenguatge, som capaços de comprendre un nombre indefinit d'expressions que mai no hem sentit i que no tenen cap semblança física ni són exactament anàlogues a les expressions que constitueixen la nostra experiència lingüística; a més que som capaços de produir expressions noves en les ocasions adequades malgrat la seva novetat (...) i qui comparteix aquesta capacitat misteriosa és també capaç de comprendre'ns. L'ús normal del llenguatge és, en aquest sentit, una activitat creadora.

N.CHOMSKY, *El llenguatge i l'enteniment*

El llenguatge humà és únic per la seva capacitat d'anomenar coses, generalitzar, expressar conceptes abstractes, construir arguments i discutir idees. El llenguatge és flexible: l'home crea combinacions de paraules mai usades anteriorment i que, no obstant això, són intel·ligibles per als qui parlen el mateix idioma. El llenguatge no és només un mitjà de comunicació amb els altres, sinó que ens serveix per pensar i descobrir noves idees, i té, a més, la propietat única i important de referir-se a coses absents, passades, futures i fins i tot imaginàries. La referència conceptual a esdeveniments futurs és essencial per a determinades activitats humanes i per a l'existència del comportament ètic.

T. DOBZHANSKY
Origen i evolució de l'home

Només, l'home, entre els animals, posseeix la paraula (logos). La veu és una indicació del dolor i el plaer; per això també la tenen els altres animals (ja que la seva naturalesa ha arribat fins a tenir sensacions de dolor i plaer i poder transmetre's aquestes sensacions els uns als altres). En canvi, la paraula existeix per manifestar allò convenient i allò perjudicial, així com el que és just i injust. I això és el que es propi dels éssers humans respecte els altres animals: posseir de manera exclusiva el sentit del bo i el dolent, el just i l'injust i les altres apreciacions.

ARISTÒTIL, *Política*